

Видає „Видавниче Товариство імени Б. Грінченка“.

Виходить 6 разів на місяці.

Ціна одного примірника 2 фен.

Ч. 19. (66).

Вецляр, 4. квітня 1917. р.

Рік III.

ДО

ВСІХ ГРОМАДЯН ВЕЦЛЯРСЬКОГО ТАБОРУ.

ПАНОВЕ ГРОМАДО!

Проти Вашої волі вислав Вас московський самодержець на сю криваву війну.

Ще війна котить свої червоні хвилі, ще в полум'ї стоїть наша нещасна Україна, ще поля наші орють тяжкі гармати, а

самодержця

вже не стало!

Присягу, яку Ви всі дали цареві, зняв він сам із Вас.

Сам зрік ся престолу і всіх безмежних своїх прав
на душі наші.

Найсвятійший СИНОД БЛАГОСЛОВИВ вже святостію своєю довершене

боже діло — діло революції!

Правом божим і людським опинила ся ціла влада над всіми народами великої держави в руках тимчасового московського правительства.

Се нове правительство зрядило, що від тепер **КОЖДИЙ ГРОМАДЯНИН, ХОЧ БИ ВІН І У ВІЙСЬКУ БУВ, МАЄ ПРАВО ПРИЙМАТИ УЧАСТЬ В ПОЛІТИЧНИМ ЖИТТІ.**

Кожний з російських громадян має тепер право сказати **ВОЛЮ СВОЮ**: Так на мою думку має бути улажено життя держави!

Але Ви, полонені, ходом війни закинені в чужу землю, не можете скористати сим правом Вашим.

Ось вже третій рік Ви радитесь і думаєте, які мусимо ми порядки завести на Україні, а злісна доля каже:

На дарма!

ПОКИ ВИ ТУТ РАДИТЕСЬ, ТАМ ВЖЕ ЗАВЕДУТЬ НОВІ ПОРЯДКИ, не чекаючи Вас, не чекаючи Вашої волі!

Ви застанете нові порядки і мусите їм скорити ся, як колись царським корили ся.

ТАК НЕ СМІЄ БУТИ!

СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ звернув ся до німецького уряду з представленням, щоби і Вам, полоненим жовнірам російської держави, дано було **те саме право**, яким користають ся тепер **ВСІ САЛДАТИ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ**, право участі в **ПОЛІТИЧНИМ ЖИТТІ** краю, право **ГОЛОСНО** сказати і своє слово при тім, **ЯКІ ПОРЯДКИ МАЮТЬ БУТИ У НАС НА УКРАЇНІ.**

Німецьке правительство признало, що Ви **МОЖЕТЕ СКОРИСТАТИ** правом, даним Вам новим московським правительством.

Скористайте ж сим правом і тут за ґратами!

Ваш голос, волю Вашу мусить почути ціла Україна, ціла московська держава!

Щоби облегчити відстоювання нашої справи

Президія Союзу визволення України

постановила **ВИСЛАТИ МЕНЕ ДЛЯ ПЕРЕГОВОРІВ З НОВИМ МОСКОВСЬКИМ ПРАВИТЕЛЬСТВОМ про права українського народу.**

Союз визволення України знаєте Ви вже ось третій рік, знаєте, що те, що було в його силах, зробив він, щоби **ВІДСТОЯТИ ВАШІ ПРАВА В ЧУЖІМ БРАЮ, ПЕРЕД ЧУЖИМИ ПРАВИТЕЛЬСТВАМИ.**

С о ю з в и з в о л е н н я У к р а ї н и обстоював наші права не лиш перед правительствами воюючих держав, а й перед правительствами нейтральних держав.

НАСТУПИЛА ПОРА, коли Союз визволення України, виконуючи свій обов'язок перед нашим народом, **мусить виступити в обороні** його прав і перед московським правительством!

Се правительство тимчасове, се правительство повстало з революції народних мас.

Се правительство мусить рахувати ся з волею народних мас!

Скажіть же волю Вашу, Панове Громадяне!

Скажіть, що Ви волите, щоб в нашій хаті стала вже раз і на завше наша правда!

Уповноважте мене і в Вашім імені добивати ся від московського правительства повернення наших старих прав і вольностей, потоптаних царями, яких звалило теперішнє правительство.

Отсим освідчую:

волю Вашу виконаю вірно і свято і волі сеї ні тюрма, ні сама смерть не зломлять у мене!

Берлін, дня 3. цвітня 1917.

ОЛЕКСАНДЕР СКОРОПИС-ЙОЛТУХОВСЬКИЙ.

ДО ВСІХ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ.

Товариші!

В революційній Росії зараз підносить ся сильний голос всього народу. Всюди по селах, містечках і великих городах сходиться громадою нарід і спільно радить.

На вічах, зборах всі спільно обговорюють те, чого їм треба, а то: про мир, про республіку, про те, які права і закони мусить мати нарід. Теж саме провадить ся і в окопах. Там теж радять салдати.

У всіх їх є зараз одні бажання. Ті бажання передає народ і салдати своїм представникам. Тих представників шле народ у Петербург на великі наради. Кождий

представник має заступати тих, які його вислали. Уже кілька тисяч народних посланців жде в Петербурзі. Кождий нарід: український, російський, кавказький висилають своїх людей на ту велику нараду, яка має бути незадовго.

На тій нараді мають всі представники сказати, що має бути: Мир чи війна, монархія чи республіка. Там будуть укладати й закони, які будуть обов'язувати нас. На тій нараді мають постановити всі представники народні права. Тому то й кожда більша громада людей спішить, щоби вислати свого заступника в Петербург. Салдатам в окопах дозволено також слати представників.

Товариші!

Пошлім ми теж від нас представника в Петербург.

Пошлім на тую нараду представника, який буде боронити прав українського робочого народу.

Скажім собі: „Ми хочемо мати свого представника на тих дуже а дуже важних для всіх нас нарадах!“

Вишлім від нас Президента Союзу Визволення України товариша **Олександра Скорописа-Йолтуховського**.

Даймо право товаришові Скорописові, щоб він обстоював наші права в Петербурзі. Кождий, всі до одного, пишім ся на отсей листок. Кождий наш підпис зміцняє силу нашого представника в Петербурзі.

Толкуймо, товариші, один другому, що ті підписи це голос народу, і з цим голосом народа будуть числитися на нарадах у Петербурзі.

Збирайте підписи один від другого. Пишіть всі на цьому листку своє ім'я й прізвище.

Кождий підпис значить один голос.

Зберім же ми, Товариші, всі наші голоси в один могучий голос і кликнім відси з полону: Ми теж посилаємо в Петербург нашого представника, Президента Союзу Визволення України, товариша **Олександра Скорописа-Йолтуховського**.

Українська Громада у Вецлярі.

Революція в Росії.

ЖАДАННЄ ПОДИНОКИХ НАРОДІВ.

В попереднім числі нашої часописі ми подали жадання Фінляндців, Кавказців, Естонців, та Туркестану, які жадують або автономії (самоуправи), або самостійних держав. Тепер наспіли дальші відомости про домагання інших народів, а се: Українців, Литовців, Ливонців і Поляків.

У Києві відбули ся збори українських офіцерів, які ухвалили ось яку програму українських домагань: Всі землі України мають бути злучені в одну цілість і вона як така увійде в склад федеративної Росії, яка повинна утворити спілку вільних народів. Бюро Вольфа подаючи сю вість,

додає, що се становище гостріє є звернене проти Австро-Угорщини, яка має західні області України, себто східну Галичину, Волинь, Підляше і Холмщину, відступлену Польщі.

Про українську маніфестацію в Києві пишуть докладніше ось що: З Києва й Полтави прийшли вістки про великий національно-український рух. Могучі товни народу проходили вулицями, співаючи національні українські гимни, та кричали: Геть з московською неволею! На Хрещатику прийшло до сильної стички з військом, котре вкінці уступило перед демонстрантами.

УКРАЇНСЬКІ ЖАДАННЯ ДО НОВОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Із Петрограду наспіли через Штокгольм слідуєчі вістки.

Український Прогресивний Союз і українські соціалісти жадують негайного відділення України від Росії. Українські прогресисти жадують, щоб зараз дозволено уживання української мови і проклямовано свободу віри. В окупованих українських частях Галичини й Буковини українському населенню зараз мають бути привернені їх національні права. Соціалісти жадують державної самостійности цілої України.

Литовці дістали обіцянку німецького правительства, що вони одержать автономію, окремо від Польщі—то й російське правительство зложило негайно раду для Литви для упорядкування політичних, господарських і духових вимог цього краю. Рада складаєть ся з 24 членів, з яких 12 Лотишів, 6 Білорусів, 1 Великорос, 2 Поляків і 3 Жидів. Та чи Литовці будуть вдоволені з цієї ради—не знати, бо вона, як бачимо, складаєть ся з різних народів, тільки немає там Литовців.

Поляки ставлять домаганне до Росії проголошення маніфесту самостійної Польщі, в яку входили би всі землі польські, але, як знаємо, вони всі не є в руках Росії.

Ливонія жадє окремої автономії, в склад якої входили би естонські, білоруські, лотишські землі. Яке становище займає теперішнє правительство супроти цих домагань різних народів, довідуєм ся з Цюриху: князь Львов видав осуд, що для Росії і союзників не буде тривалого мира, як партія, що заключить мир, признає всім націям, що належать до царської держави, повну самоуправу, тому, що форма федерації (спілки) зложена з поодиноких національностей не може бути перенесена на російські відносини. Значить начальник ліберального правительства кн. Львов стоїть за централізм, як було за царської Росії. Та потішаємо ся, що не довге його пануваннє!

3 таборового життя.

З огляду на те, що наспіли великі в нашому житті політичні події, випускаємо отсе число „Громадської Думки“ без черги, під датою 4. квітня.

В найближчих днях „Громадська Думка“ буде виходити в новому форматі і два рази на тиждень у четвер і неділю.

Редакція.

Т-во „Самостійна Україна.“ З цілою силою кинулись наші свідомі товариші на робітничі команди, щоби по всім куткам проповідувати слово правди. Двадцять вісім чоловік із рамени т-ва „Самостійна Україна“ іде хата від хати, з одної команди на другу й відкривають всюди своїм товаришам „хто вони, чиї сини, ким, за що закуті.“ Близько тисячі команд вже провідали й деякі з них вже по другому й третьому разу. Всюди по тих командах—індустрійних чи сільських, по шахтах чи лісових—всюди наче зі сну будяться товариші. Читають не тільки часописі українські, але й випишують від т-ва „Самостійна Україна“ мандрівні бібліотеки. Двісті п'ятьдесят таких мандрівних бібліотек мандрує зараз по командах. Що дня приходять купи листів до нашого т-ва, та все з проханням: „вишліть нам мандрівну бібліотеку не забудьте й історію України прислати“ і т. д. Всі питання чи то національно-політичні, чи соціально-економічні розбирають товариші спільно на командах. Повстають вже й на командах товариства, організації. Наче гриби по дощі—росте й розвивається організаційна сила по робітничих командах. „Щиро прохаємо вас і всю таборову організацію називати вже нашу команду Oberflörsheim № 2654, в якій знаходиться 61 чоловік і всі Українці—гурток „Пора,“ бо цього дня зібрали ся всі наші люди й кажуть: „Пора й нам згуртувати ся, як це роблять інші команди...“

Кличте нас: товариство „Надія,“ „Добра пощада,“ „Дружба,“ „Україна,“ „Правда“ і т. д., пишуть з робітничих команд.

„С. У.“

Просвітна Громада ім. М. Драгоманова мала засідання Виділу в четвер 20. березня. Переглянено членів, які мають лишити ся в таборі.

Дня 22. березня відбули ся сходини в справі намічення кандидатів на членів до Народної Ради, яких назначено 25.

Дня 30. березня відбуло ся знов засідання Виділу. Принято одного члена. Делегати бльокових читань здавали звідомлення з рефератів, яких відбули 16. Ухвалено утворити наново школу для інвалідів, яка має відбувати ся дві години зранку що дня в 10. бльоці. Загальні збори відбули ся сього самого дня, де визначено кандидатів на послів з Просвітної Громади до тіснїщих виборів у Народну Раду: з I. округи—3, з другої—5, з третьої—6, з четвертої—3.

Дня 31. квітня відбули ся надзвичайні загальні збори, на яких вибрано дальших 9. кандидатів на дійсних членів „Самостійної України“.

II.

Муз.-Драм. т-во ім. М. Лисенка. В п'ятницю 23. березня с.р. відбули ся загальні збори т-ва з таким порядком денним: читання протоколу, звіт старого заряду т-ва, вибір нового заряду й вільні внесення. На збори запрошено було шановного проф. Л-го, якому висловлено подяку за портрет М. Лисенка, і котрий, перед обговоренням порядку денного, на бажання членів т-ва згодив ся прочитати короткий реферат про життя й діяльність М. Лисенка для нашого українського народу. Реферат був дуже цікавий і товариші, члени т-ва, дуже дякували за нього проф. Л-му. Після реферата вибрано новий заряд, в який увійшло декілько т-шів із старого заряду, а то—голова й господар. Збори закінчили ся о 3. год. по полудні. На зборах було присутніх 80 членів.

Невідомий.

„Січ.“ На останніх чергових сходинах Січового Товариства, що відбули ся минулого четверга (29. бер.), прийнято 27 нових членів, з яких 7 мешкає в таборі, а решта з робітничої команди Грубе-Юно. Всього членів має молоде товариство 309.

Треба зауважити, що Січ здобула собі багато прихильників на робітничих командах. До того спричинили ся в значній мірі Шевченківські Св'ята, на які було стягнуто товаришів із ближчих команд. Активний виступ Січи під час свят зробив дуже гарне вражіння на загаль. До товариства надходить тепер сила листів з команд із бажаннями для Січи, заохоченнями до праці, проханнями прийняти в Січове Товариство.

Вражає щирий тон таких прохань, де товариші благають дати їм можливість хоч один день провести разом з Товариством (підчас майбутніх свят великодніх, або з иншої нагоди), походити в національних одностроях, помаширувати, поснівати і т. п. Такіх прохань наспіло чимало й вони будуть розглянуті на слідуєчих сходинах Січи в найближчий четвер.

Січові вправи по суботах відбувають ся правильно при ласкавій участі оркестри товариства ім. М. Лисенка.

Січовик А-н.

Театр. Заходом Музично-Драматичного т-ва ім. М. Лисенка, в неділю 1. квітня с. р., в Народному Домі відбула ся в перший раз на нашій сцені драма на 5 дій Бориса Грінченка „Арсен Яворенко“, п'єса як раз така, які бажано було б бачити на нашій сцені найчастіше. Ось у кількох словах зміст п'єси.

Молодий інженер Арсен Яворенко залишив свою кар'єру за для громадського діла: почав працювати для народу, не жалюючи ні праці, ні грошей. Багато дечого корисного він уже зробив, а тепер береть ся за свої гроші висушити багна, з яких селяни до сього часу не мали ніякої користі, а при тому складає з селянами умову, що коли він це зробить, то селяни тоді покрийуть усі видатки. Але це не на руку було сільським кулакам: крамареві Лапченкові та старшині, що наймали пасовиська в пана Крашевича, а потім за великі гроші перенаймали селянам. Вони почали підмовляти селян, що це діло не чисте, бо робить його пан;

врешті добили ся свого: селяни вийшли з дрючками на місце робіт, розігнали робочих і зруйнували все, що було зроблено. Не дивлячись на се, коли селянам знову приходить ся погано, Арсен Яворенко знову їм стає до помочи.

Песа показує, як треба виконувати свої обовязки відносно громади та ще хибність тої думки, яка ще й досі популярна в народі, нібито „всякий“ у панській одежі не є приятелем народа.

Головні ролі пєси т.т. артисти виконали гарно Т. Б-ко справив ся з ролею Арсена Яворенка добре. Він зрозумів її і дійсно вміло й правдиво змалював тип чоловіка, котрий віддав ся всею душею роботі на користь громади.

Дуже добре виконав ролю Ольги, жінки Арсена, т. Д-р. Особливо гарно вишла в неї сцена з Підковою, де, здаєть ся, справжня артистка не могла б зіграти краще. Ролю Крашевича т. Б-н зіграв гарно, але співом він собі трохи зіпсував гру. Т. С-ський грав гарно, але грим у нього був невідповідний: хлопець здавав ся занадто старим. У т. К-ра (Харита) замітна була соромливість перед глядачами, а вдобавок ще ролю знав кєпсь-ко, хоч здібности має.

Народня сцена вийшла слабо. Всі держали себе на сцені не вміло, видно, що мало було звернено уваги на це; ролів своїх добре не вивчили, а вдобавок ще т. М-ч в ролі Діда Тиміша до рєшти зіпсував всю сцену. То був не дід, а 20 літній хлопець з білим волоссям і бородою. Його видавали й рухи й голос і все.

Однак не дивлячись на деякі прогалини у виконанню, пєса зробила велике враження на слухачів. Таких пєс побільше: вони роблять своє діло.

Юрко.

Генеральна Старшина відбула 2. сього квітня два засідання, з яких одно надзвичайне о 10. год. ранку в справі пропозиції Союзу Визволення України виступити активно перед теперішнім московським правительством з домаганнями повернення основ Переяславської умови 1654 р., підступно зломаної московськими царями, поверненням розкрадених українських земель і мира. Генеральна Старшина одноголосно ухвалила прилучити ся до предложень Союзу й поробити відповідні заходи до здійснення намічених плянів.

Для того вибрано комісію з трох люда, яка має зайняти ся виготовленням потрібних друків і збиранням підписів.

Для останньої ціли ухвалено використати як найширше мужів довіря, для чого прохати команду стягнути їх до табору, де вони одержать від комісії відповідні інструкції.

В неділю ухвалено відбутися в цій справі велике політичне віче, на яке проектуєть ся стягнути найближчі команди. На вічу, можливо, буде присутній Президент С.В.У. т. Скоропис-Йолтуховський.

На звичайному засіданні Ген. Старш. обговорювали ся, крім тижневих звітів, різні справи Української Громади в біжучу хвилю.

На місце писаря Ген. Старш. т. К-го вибрано т. Є. Протоколи засідання доручено писати т. Д-ві.

А.

Вибори. Сьогодні, в середу 4. квітня, від години 4. до 1/2 6. по полудні й від 7. до 1/2 9. увечері відбудеть ся тісніще голосованне на недостаючих послів до Народної Ради.

Пояснення до збирання підписів.

Остання четвертина сього числа нашої газети призначена для збирання підписів.

Для того цю четвертину треба одірвати й після тексту на лініях за порядком чисел підписувати своє ім'я і прізвище (фамілію), а крім того конче мусить бути зазначена робітнича команда. Також треба зазначити на листу день підписання.

Писати треба читно.

За неграмотних має підписувати ся їх грамотний товариш, пояснюючи в кінці листа, за кого саме він підписав ся.

Зібрані підписи присилайте зараз же до Вецляру, по відомій адресі: Ukrainischer Unterrichts-Ausschuss in Wetzlar.

Скільки б не удалось зібрати підписів, хоч би й один, то присилайте. без всякого сумніву, бо нас до цього кличуть нові горожанські обовязки.

Генеральна Старшина
Української Громади
у Вецлярі.

Заклик до всіх Українців.

Генеральна Старшина Української Громади у Вецлярі просить всіх Українців, які не стоять в звязку з нашим табором, але дістають нашу газету якою-небудь дорогою, зібрати підписи під сим наказом і висилати їх на таку адресу:

Ukrainer-Bund. Berlin W. 66, Leipzigerstr., 131.

Отсим уповажнюємо Президента Союзу визволення України, добродія Олександра Скорописа-Йолтуховського, заступати перед тимчасовим російським правительством в нашім імені нашу волю:

Щоби в основу нових, як тимчасових порядків, так і нових основних законів, заложено й переведено до краю повне народоправе (повнота власти народів),

Щоби на всім просторі, заселенім українським народом, привернені були назад основи Переяславського договору 1654 року, підступно потоптані і знищені московськими царями, і щоби права інших недержавних народів Росії були забезпечені основними законами,

Щоби селянству українському привернено назад відняті царями в українського народу й роздаровані царським слугам землі,

Щоби в інтересі розпочатого народом великого діла був заключений правительством революції як найшвидше мир на основах, які гарантували би всім народам Європи вільний розвиток.

П І Д П И С И:

1	11
2	12
3	13
4	14
5	15
6	16
7	17
8	18
9	19
10	20

21

45

22

46

23

47

24

48

25

49

26

50

27

51

28

52

29

53

30

54

31

55

32

56

33

57

34

58

35

59

36

60

37

61

38

62

39

63

40

64

41

65

42

66

43

67

44

68